

KATALOG ZNANJA

1. Ime modula: KEMIJSKA TEHNIKA

2. Usmerjevalni cilji:

Dijak bo zmožen:

- razumeti osnovne operacije v kemijski procesni tehniki,
- komunicirati s pomočjo risb in skic,
- razlikovati osnovne strojne elemente in poznati njihovo funkcijo v strojih in napravah, ki se uporabljajo v kemijski industriji,
- izvajati vzorčenje in skladiščenje v skladu s predpisi,
- na osnovi fizikalnih zakonitosti poznati in razumeti delovanje enostavnih strojev in naprav v kemijski procesni tehniki ter njihovo uporabo,
- nadzorovati delovanje strojev in naprav,
- brati enostavne procesne in blokovne sheme,
- varovati zdravje in okolje v skladu s predpisi,
- ravnati z odpadki v skladu s predpisi,
- racionalno rabiti energijo, material in čas,
- prilagajati se spremembam, ki jih prinaša razvoj sodobne tehnike,
- poiskati potrebne informacije,
- varno uporabljati električne naprave v kemijski industriji.

3. Poklicne kompetence

- Komunicira s pomočjo tehničnih risb in skic
- Skladišči, skrbi za transport in vzorči snovi
- Pripravlja snovi
- Izvaja mehanske postopke ločevanja snovi in membranske operacije
- Pozna naprave za izvajanje termodifuzijskih separacijskih procesov v industriji in industrijske reaktorje
- Spremlja kemijski proces in varuje delovno okolje
- Pozna posebnosti in primere biotehnoloških procesov
- Pozna osnove elektrotehnike in varstva pri delu z električnimi napravami
- Komunicira s pomočjo tehničnih risb in skic
- Pozna in razume osnove krmiljenja in regulacij

Komunicira s pomočjo tehničnih risb in skic.

Operativni cilji:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozna osnove tehničnega risanja (spozna standarde tehniških risb, merila, kotiranje, projekcije, prereze, tolerance); - pozna pomen strojnih elementov; - pozna pomen standardizacije strojnih elementov; - pozna vrste obremenitev; - pozna elemente za različne zveze; - pozna elemente za omogočanje in prenos krožnega gibanja.	<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - z uporabo pravil tehničnega risanja nariše enostavno sestavno risbo; - prebere zahtevnejšo sestavno risbo; - razlikuje med različnimi zvezami, projekcijami; - pozna prednosti in slabosti različnih tehnik posameznih zvez; - razume pomen elementov za omogočanje in prenos krožnega gibanja v kemijski procesni tehniki in navede primere uporabe (osi, gredi, ležajev, sklopki).

Skladišči, skrbi za transport in vzorči snovi.

Operativni cilji:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozna skladišča sipkih snovi, kapljevin in plinov; - seznanen se z zakonodajo in ukrepi za varno skladiščenje različnih materialov; - seznanen se z vodenjem dokumentacije; - pozna vrste zunanjega transporta; - pozna naprave za notranji transport sipkih snovi; - pozna opremo in naprave za transport tekočin in plinov; - pozna vzorčenje sipkih snovi, tekočin in plinov; - seznanen se s predpisi s področja vzorčenja snovi.	<p>Dijak:</p>

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
	<ul style="list-style-type: none"> - skicira, opiše in navede primere uporabe skladiščnih naprav (odprto skladišče, silos, cisterna, cilindrični rezervoar, krogelni rezervoar, plinohram, jeklenke ...); - razume pomen splošne plinske enačbe in nestisljivosti tekočin; - računa kapaciteto skladiščnih naprav; - opiše skladišče kemikalij; - je obveščen, da se kemikalije razvrščajo glede na stopnjo nevarnosti, da obstajajo zakonski predpisi, ki opredeljujejo skladiščenje in transport nevarnih snovi; seznanjen je s pomenom S in R opozorilnih stavkov, ADR transportnih predpisov, IPPC in REACH zakonodaje ..., seznanjen je tudi s pomenom izbire ustrezne embalaže in njenega pravilnega označevanja; - skicira in opiše naprave za transport trdih snovi, (tračni transporter, polžni transporter, korčni elevator ...); - definira kapaciteto transportnih naprav; - skicira in opiše naprave za transport tekočin in plinov (cevi, cevne zveze, armature); - definira volumski in masni pretok; - opiše, skicira in navede uporabo črpalk (batne, zobniške, centrifugalne, peristaltske (cevne) črpalke); - zna brati karakteristike; - definira kompresijsko razmerje, opiše delovanje kompresorjev (batni kompresor, celični kompresor in vakuumsko črpalko); - uporablja črpalke in kompresorje in puhala; - pozna različne tehnike vzorčenja; - pripravi povprečni vzorec s četrtinjenjem; - zna rokovati s plinsko bireto in pripraviti enostaven program vzorčenja.

Pripravlja snovi.

Operativni cilji:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozna namen in načine večanja površine trdnim snovem in tekočinam; - pozna teoretične osnove in namen mešanja tekočin, sipkih snovi in plinov; - pozna postopke kompaktiranja z uporabo tlaka in brez uporabe tlaka; - pozna vlogo veziva pri kompaktiranju; <p>- pozna teoretične osnove in namen mešanja tekočin, sipkih snovi in plinov.</p>	<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razloži namen drobljenja, mletja in razprševanja; - skicira in opiše naprave za večanje površine trdih snovi in razloži njihov pomen (drobilniki in mlini); - opiše razprševanje tekočin; - izračuna optimalno frekvenco na primeru mletja peska v laboratorijskem krogličnem mlinu; - razloži namen in različne principe kompaktiranja (granuliranje, peletiranje, briketiranje, tabletiranje); - opiše delovanje naprav za kompaktiranje; - opiše namen mešanja in različne tehnike mešalnih naprav; - na pilotni mešalni napravi eksperimentalno ugotavlja vpliv frekvence in vrste mešala na hitrost raztapljanja; - pripravi emulzijo.

Izvajanje mehanske postopke ločevanja snovi in membranske operacije.

Operativni cilji:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozna postopke klasiranja in sortiranja; - pozna postopke ločevanja trdnih delcev iz plinov; - pozna postopke ločevanja trdnih delcev iz tekočin; - pozna ultrafiltracijo, obratno osmozo in dializo.	<p>Dijak:</p>

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
	<ul style="list-style-type: none"> - razlikuje med sortiranjem in klasiranjem; - opiše postopek in naprave za magnetno separacijo, flotacijo, sejanje, zračno in hidroklasiranje; - opredeli velikost prašnih delcev, vire prahu, vpliv na okolje, opiše postopek in naprave za odpraševanje (prašni kanal, tangencialni ciklon, vrečasti filter, elektrofilter); - opiše postopek in naprave za filtriranje (industrijsko nučo, vakuumski rotacijski filter, komorno filtrirno stiskalnico, svečni filter, peščeni filter ...); - definira tipe filtriranja in hitrost filtriranja; - v laboratoriju izvede filtriranje pod znižanim tlakom; - opiše postopek in naprave za centrifugiranje (diskontinuirno filtracijsko centrifugo, polžno dekantacijsko centrifugo, enostavno separacijsko centrifugo, ultacentrifugo, vlogo flokulantov); - izvede sejnalno analizo; - razloži princip ločilnih operacij, ki potekajo s pomočjo membran; - opiše lastnosti membran; - razloži ultrafiltracijo, obratno osmozo in navede primere uporabe.

Pozna naprave za izvajanje termodifuzijskih separacijskih procesov v industriji in industrijske reaktorje.

Operativni cilji:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
Dijak:	Dijak:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
<ul style="list-style-type: none"> - pozna teoretične osnove prenosa toplote; - pozna naprave za prenos toplote in uparjanje; - pozna osnovne termodifuzijske operacije in industrijske naprave za izvedbo teh; - pozna osnovne vrste kemijskih reaktorjev. 	<ul style="list-style-type: none"> - zapiše enačbi za snovni in toplotni tok ter primerja člene, definira, kaj je upor in kaj je potencial; - razloži enačbe za toplotni tok skozi enostavno in sestavljeno ravno steno; - razlikuje med temperaturo in toploto; - skicira in opiše delovanje toplotnih menjalnikov in uparjalnikov; - rokuje in izvaja meritve na dvocevnem sotočnem toplotnem menjalniku; - opiše fizikalne osnove in osnovne industrijske naprave za izvajanje uparjanja, adsorpcije, absorpcije, ekstrakcije tekoče-tekoče, trdno-tekoče, kristalizacije, destilacije in sušenja; - navede primere njihove uporabe v kemijski industriji; - opiše šaržni, mešalni in cevni reaktor in navede primere uporabe; - izvede sintezo in analizo nekega industrijsko pomembnega produkta.

Spremlja kemijski proces in varuje delovno okolje.

Operativni cilji:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozna blokovne in procesne sheme procesov; - pozna pomen izbire lokacije poslopij in naprav; - se seznanja z osnovnimi pojmi varnosti. 	<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozna simbole in pravila risanja blokovnih in procesnih shem; - riše sheme za enostavne, znane industrijske procese; - pozna predpise in standarde, ki se nanašajo na varnost, evidence, vrste izjav o varnosti z oceno tveganja ter navodila za varno delo; - uporablja informacijsko tehnologijo.

Pozna posebnosti in primere biotehnoških procesov.

Operativni cilji:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozna pripravljalne procese in posebnosti le-teh v industrijski biotehnologiji; - pozna bioreaktorje in načine spremljanja procesov v njih; - pozna, katere procese v kemijski tehniki lahko uporabimo kot zaključne pri BTH procesih; - se seznanj s primeri konkretnih biotehnoloških proizvodnih procesov. 	<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opredeli zahteve za dober industrijski mikroorganizem, vire, načine shranjevanja in priprave industrijskih biokultur; - loči in opiše različne substrate za optimalno delovanje biokultur; - opredeli načine prenosa biokulture iz laborat. v industrijsko merilo; - razloži načine priprave substratov in opreme za BTH procese; - zna razvrstiti bioreaktorje po različnih kriterijih: - razloži potek procesa v aerobnem bioreaktorju; - našteje in opredeli nekatere fizikalne, kemijske ter biološke parametre in načine spremljanja le-teh med BTH procesi; - opredeli fermentacijsko brozgo; - navede in razloži načine ločevanja biotehnoloških proizvodov od nečistoč oz. ostankov po fermentaciji; - predstavi izbrane biotehnološke proizvodne procese iz prakse.

Pozna osnove elektrotehnike in varstva pri delu z električnimi napravami.

Operativni cilji:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
Dijak:	Dijak:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
<ul style="list-style-type: none"> - pozna osnovne enote in oznake v elektrotehniko ter merski sistem SI; - pozna in razume osnovne zakonitosti enostavnih električnih tokokrogov; - pozna magnetne pojave in učinke ter njihovo praktično uporabo; - pozna elektrostatične pojave in učinke; - pozna osnove elektrokemije; - razume pojem izkoristek naprav; - pozna principe oziroma uporabo instrumentov za merjenje električnih veličin; - pozna različne oblike napetosti in pojme: efektivna, maksimalna vrednost ter frekvenca; - pozna trifazni sistem in osnove trifaznih sistemov; - pozna vplive električnega toka na človeško telo; - pozna osnove instalacij in zaščit pred električnim udarom; - pozna osnove digitalne tehnike; - pozna industrijske krmilnike. 	<ul style="list-style-type: none"> - obvlada izračune v enostavnih električnih tokokrogih; - izračuna porabljeno energijo in določi izkoristek naprave; - izmeri napetost, tok, upornost, moč, energijo; - pozna barve vodnikov pri električni inštalaciji ter jih poimenuje; - razume, kdaj pride do izklopa stikala na diferenčni tok (FID) in kdaj do prekinitve varovalke; - se zaveda nevarnosti pri delu z električnimi napravami v posebnih okoljih (Ex, vlažna okolja) ter uporabi primerno zaščitene naprave; - loči med pojmom digitalno in analogno; - zapiše osnovne logične funkcije IN, ALI, NE in jih uporabi na praktičnem primeru krmiljenja, lahko tudi na simulatorju.

Pozna in razume osnove krmiljenja in regulacij.

Operativni cilji:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - loči med pojmom krmiljenje in regulacija; - pozna regulacijsko shemo; - spozna principe in električne pretvornike za merjenje fizikalnih veličin, ki se pogosto merijo v kemijski industriji; - pozna princip dvopoložajne regulacije; - pozna princip tripoložajne regulacije; - pozna princip zvezne regulacije; - pozna posledice in nevarnosti, ki jih lahko povzroči slabo optimirana regulacijska proga (nestabilnost in uničenje elementov). 	<p>Dijak:</p>

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
	<ul style="list-style-type: none"> - na praktičnem primeru utemelji razliko med krmiljenjem in regulacijo; - primerja praktični primer regulacije s teoretično regulacijsko shemo; - praktično preizkusi električne pretvornike za merjenje fizikalnih veličin (termoelement, PT100 sonda); - posname potek regulirane veličine pri dvopoložajni regulaciji; - posname potek regulirane veličine pri tripoložajni regulaciji; - na simulatorju spreminja parametre regulacijske proge ter primerja regulacijo z on-off regulatorjem ter univerzalnim PID regulatorjem.